

ABOVSKÝ

hlásnik

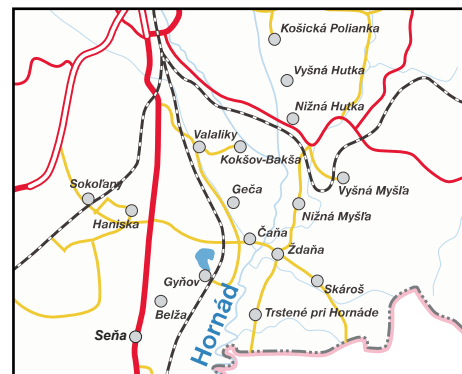
13. ročník, číslo 1, apríl 2018
www.regionhornad.sk

Štvrťročník pre obyvateľov, priaznivcov a návštevníkov mikroregiónu Hornád
Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Zdaňa.

- ❑ Čo potrebujeme, ak chceme stavať
- ❑ Pripomínáme si jubileum Pavla Dobšinského
- ❑ V Seni majú znova krásny kultúrny dom
- ❑ Čančatá sa hrajú s mentálnou aritmetikou
- ❑ Ladové labute ako inšpirácia pre ďalších

Na 16 stranách!

Šestica našich vo finále Zem spieva

Vyhral folklór v srdci

Monika Némětová zo Skároša, sestry Lívia a Helena Andrejkovičové z Geče, Dávid Chovanec, Daniela Staňová a Gabriela Škovranová zo Senne. Táto šestica folkloristov z nášho regiónu ako súčasť košického folklórneho súboru Borievka tiež „zahviezdila“ vo finále 2. ročníka televíznej súťaže Zem spieva.

Naši v Borievke: sprava Helena Andrejkovičová, Monika Némětová, Dávid Chovanec, Daniela Staňová a Lívia Andrejkovičová

Majsterky Slovenska

Mimoriadne úspešné boli pre Stolnotenisový oddiel Valaliky Majstrovstvá Slovenskej republiky v stolnom tenise, ktoré sa konali 3. a 4. marca v Bratislave. Naše dievčatá vybojovali strieborné medaily v oboch svo-

jich kategóriách – **Ema Labošová** medzi ženami do 21 rokov a **Simona Horváthová** medzi ženami. V štvorhre vystúpili obe na najvyšší stupienok a získali zlatú medailu ako majsterky Slovenska. Blahoželáme a ďakujeme za vynikajúcu reprezentáciu Valalík, stolnotenisového oddielu aj celého regiónu. *Ladislav Andor/red*

FS Borievka pôsobí pod záštitou **Le-teckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach**. Inšpiráciu čerpá najmä z rôznych krajov Slovenska. K tomu všetkému ich privádzajú aj bratia **Peter a Ján Vajdovci**, vedúci súboru.

Tu sú horúce dojmy našej šestice bezprostredne po finále.

Monika: Neskutočne krásna životná skúsenosť. To nadšenie domácich folkloristov, že sme sa stretli! Aj Srbi sa tešili už len z toho, že môžu byť s nami.

pokračovanie na 9 strane

Stavajme s rozumom

Prostredie, v ktorom prežívame svoj každodenný život, nesie v sebe prácu a um našich predkov. Stavebná činnosť v obciach, prirodzene, pokračuje ďalej. Na jednej strane je občan, vlastník nehnuteľnosti so svojimi predstavami a potrebami. Obec na strane druhej dohliada na dodržiavanie zákonov, vyhlášok, nariadení, ktoré majú svoje regulatívy. Územný plán dáva ucelený obraz o ďalšom smerovaní obce, pretože pri jeho tvorbe sa zohľadňujú všetky možnosti a obmedzenia daného územia. Pri moderných trendoch výstavby musíme brať do úvahy klimatické zmeny. Menia sa použité materiály a pomer zelene v zástavbe s cieľom znížiť teplotu okolia. Uplatňujú sa obnoviteľné zdroje a inteligentné riešenia na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami, napríklad dažďové záhrady. Veľmi dôležitá je architektúra stavieb, aby zohľadnila miestne stavebné tradície. Vidiek by mal mať naďalej svoj štýl, malebnosť a charakter. Prajem nám všetkým, aby sa pri stavebných aktivitách nevytratil zdravý sedliacky rozum, aby sme dokázali udržať cenné dedičstvo predkov. Tak zachováme našim obciam jedinečnosť a atraktivitu.

Ing. Ondrej Pravda, starosta Belže

Miestna akčná skupina Hornád – Slanské vrchy informuje

Oblasti podpory určené

 Miestna akčná skupina Hornád – Slanské vrchy, o. z.

V minulom čísle sme vás informovali o schválení dotácie z fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu SR na rozvoj územia regiónov Hornád a regiónu Slanské vrchy. Dotácia vo výške **2 030 526,38 €** bude použitá v rámci jednotlivých obcí (spolu je ich 29), v súlade so schválenou stratégiou miestneho rozvoja do konca roka 2020 na nasledovné aktivity:

- Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností;
- Výstavba a rekonštrukcia lávok, mostov, chodníkov, autobusových zastávok;

- Vytváranie podmienok pre trávenie voľného času, rekonštrukcia domov smútku;
- Podpora malých podnikov, podnikateľov, vytváranie nových pracovných miest;
- Dopravné prepojenie a dostupnosť sídel, zastávky, cyklotrasy, odpočívadlá;
- Sociálne služby a komunitné služby;
- Vzdelávanie - modernizácia ZŠ, rozšírenie kapacít MŠ.

Spolufinancované ES
Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka:
Európa investujúca do vidieckych oblastí

Ján Kokarda, predseda MAS HSV

Pozemky takmer vysporiadané

Vonkajší obchvat Košíc povedie cez náš región

V plnom prúde sú už prípravy na budovanie úseku rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Olšany. Na detaily sme sa opýtali hovorkyne Národnej diaľničnej spoločnosti (NDS) Michaely Michalovej.

- Ako sa dotkne občanov obcí Valalíky, Haniska, Sokolany príprava výstavby v tomto kalendárnom roku?

NDS: Na danom území prebiehali vrtné práce pre podrobný inžiniersko-geologický prieskum a v súčasnosti sa realizujú vytyčovací práce v teréne. Dokončuje sa tiež majetkovoprávne vysporiadanie stavby spolu s projektovou dokumentáciou, aby NDS mohla požiadať o vydanie stavebného povolenia a v prípade zabezpečenia finančného krytia začať so súťažou na zhotoviteľa stavby. Okrem už spomenutých prác nebudú žiadne ďalšie stavebné práce ani stavenisková doprava v tomto roku obyvateľov zaťažovať.

- Koľko percent pozemkov už máte vykúpených na predmetný úsek rýchlostnej cesty?

NDS: V rámci celého úseku rýchlostnej cesty je zrealizovaný výkup na 92 %.

- Kedy predpokladáte ukončenie prípravy dokumentácie pre stavebné povolenie?

NDS: Predpoklad prebratia dokumentácie na stavebné povolenie je v polovici tohto roka.

- Je už presne určená celá trasa tejto rýchlostnej cesty?

NDS: Bolo vydané právoplatné územné rozhodnutie, ktorým bola zafixovaná rýchlostná cesta R2 Šaca – Košické Olšany v dotknutom území. Z hľadiska trasovania nedôjde už k žiadnym podstatným zmenám oproti vydanému územnému rozhodnutiu.

Celková dĺžka úseku je 23,8258 kilometrov. Rýchlostná cesta sa bude realizovať v plnom profile (štvorprúdová cesta). Navrhovaná trasa je vymedzená južným obchvatom mesta Košice a mestskej časti Krásna – od mestskej časti Šaca, okolo areálu U. S. Steel, južne od letiska Košice, údolím rieky Torysy s vyústením do mimoúrovňovej križovatky D1 pri Košických Olšanoch. Spolu s D1 Budimír-Bidovce bude tvoriť tzv. vonkajší obchvat mesta Košice. Do stavby je zahrnuté Stredisko správy a údržby Šebastovce a odpočívadlo Valalíky.

Pýtal sa Anton Oberhauser

Besednica

S kým je teraz váš tínedžer?

Nedávno šokovali verejnosť dva prípady, ktorým sa dostalo pozornosti aj ďaleko za hranicami regiónu. Skupina mladíkov prepadla za bieleho dňa poštovú doručovateľku vo Valalikoch. Pani sa z hrozného zážitku spamätáva len veľmi pomaly. Pár týždňov nato, na ceste medzi Čaňou a Ždaňou, zasa 19-ročný vodič vo veľkej rýchlosti nezvládol riadenie, vyletel z cesty a skončil s autom až v Hornáde. Prežil bez vážnejšej ujmy na zdraví. Menej šťastia mal šesťdesiatnik Jozef z Čane, ktorého neovládateľné auto zasiahlo. Lekári mu už nedokázali pomôcť.

Asi nikto by nechcel byť v koži rodičov týchto mladých ľudí. Kde sa stala chyba? Na niektoré odpovede je už asi neskoro. Zostáva však príležitosť na poučenie. Ak sme rodičia, máme prehľad o tom, ako naši tínedžeri trávia voľný čas? A tiež, s kým? Sloboda a samostatnosť sú fajn. Kým si ju

však naši potomkovia začnú naplno užívať a nieť za to aj zodpovednosť, položme si otázku, ako sme ich na to pripravili. Boli sme príkladom v ohľaduplnosti, slušnosti či dodržiavaní bezpečnostných predpisov? Alebo sme boli väčšinou tak zavalení prácou, že nám na deti napokon nezvyšoval čas a energia?

Kto iný, ak nie my, rodičia, by sme mali s našimi deťmi otvorene komunikovať? Aby sme zároveň rešpektovali ich tvorivosť a jedinečné vlohy. Aby sme im našli spoločníkov, ktorí ich naučia niečo zmysluplné. Škola nás v tom nedokáže plnohodnotne nahradiť. Možností máme viac. Trebárs športové, umelecké, či dobrovoľnícke aktivity v obci. Ak to „nezabalíme“ a aj v puberte máme prehľad, kto vlastne sú naše deti, výrazne znižujeme šancu, že ich z nudy láka zlá partia.

Anton Oberhauser

Pomohla zachovať rôznorodosť regiónu

Csemadok ocenil „Bözsike“

Cenu kultúrneho združenia maďarskej menšiny Csemadok za celoživotné dielo v oblasti ľudovej kultúry si 21. januára v rámci Dňa maďarskej kultúry v Galante prevzala **Alžbeta Čurillová** (Csurilla) zo Sene.

„Bözsike“, ako ju Seňančania volajú, dodnes aktívne pracuje vo Folklórnom súbore Rozmaring, ktorý dlhé roky aj viedla. Okrem toho založila a je vedúcou Detského folklórneho súboru Rozmaring-sarj,

ktorý pôsobí už viac ako 25 rokov. Bola i spoluzakladateľkou umeleckej skupiny „Cserehát“. Vo voľnom čase šije kroje a tká koberce.

Nejde o prvé významné uznanie na jej konte. V roku 2011 získala ocenenie Rytier maďarskej kultúry a je nositeľkou vysokého maďarského štátneho významu, Radu zlatého kríža za pôsobenie v oblasti ľudovej kultúry.

Anikó Szakálová, foto Csemadok

Cenu pani Čurillovej odovzdal predseda združenia Csemadok Gyula Bárdos

Ždaňa ladí s kalendárom

Záhradkári zo Ždane tiež privítali jar aranžovaním. Tradičnej akcie sa zúčastnilo dvadsaťšesť ľudí každého veku. Na začiatku sa predviedlo aranžovanie z materiálov typických pre prebúdajúcu sa prírodu. K dispozícii mali štyri druhy prútia, stužky,

jarné kvietky i vajíčka. Vyrábali venčeky na zavesenie i na stôl, ďalšie dekorácie a samozrejme aj korbáče. Chlapci diskutovali o prácach v záhrade a v rámci burzy si vymenili sadbový materiál, hlavne vinič a ríbezle.

Martina Peterčáková

Spolu po ždaniarskom aranžovaní

Velkonočné posolstvo kresťanstva

Víťazstvo lásky

Christos voskresel! Kristus vstal z mŕtvych! Pozdrav prinášajúci radosť a nádej pred tisícami rokov i dnes. Utrpenie a potupná smrť Ježiša na kríži premenená na víťazstvo nad ňou. Namiesto tmy a samoty je tu svetlo a prítomnosť Kristovej lásky.

V obrade svetla vigílie Bielej soboty je ukrytá veľká symbolika šírenia viery, pokoja a nádeje. V chráme ponorením do tmy si veriaci od veľkonočnej sviečky – paškálu pripalujú vlastné sviečky. Postupne sa svetlo šíri, od človeka k človeku. Tak sa šíri aj posolstvo, že môžeme dúfať v odpustenie, oslobodenie od minulých zranení,

vo večný život, že Kristus ostáva s nami a ochraňuje nás až do konca sveta.

Vigíliou a pondelkovou oblievačkou Veľká noc pre kresťanov nekončí. Nasleduje 50 dní osláv, ktoré sú príležitosťou na premenu srdca, pochopeniu posolstva vykúpenia a prípravy na Turíce – zoslanie Ducha Svätého (20. mája). Výnimočnou je druhá veľkonočná nedeľa Božieho milosrdenstva, ktorú ustanovil svätý Ján Pavol II. Ježiš cez zjavenia svätej Faustíny vraví, že na každom človeku záleží a každému je preukazované milosrdenstvo.

Monika Floriánová, foto archív CH

Regionálne stretnutie tvorivých ľudí

Velkonočné rozprávko

Vyrobiť kraslicu vysokú 1,6 metra? Spojiť všetky šikovné ženy a mužov z regiónu Hornád? Vyskladať vajcia od najmenšieho po najväčšie od takmer 30 druhov vtákov? Možno! Na premiére výstavy Velkonočné rozprávko v Geči.

S nápadom podujatia prišla **Silvia Saviolli** z Geče: „Chcela som dať do popredia tvorivých ľudí z nášho regiónu. Vytvoriť im priestor na ukážku ich tvorby. Veselý názov sme vymysleli so starostom, aby sme pritiahli deti a mladých, nech si pozrú a vyskúšajú rôzne ručné techniky.“

V kultúrnom dome by ste márne hľadali tradičné kraslice. V rozprávke to hýrilo pestrosťou farieb, tvarov a jarných nápadov. Vyšívane dečky a háčované kurtatky od žien z Vyšnej Myšle. Čelenky z kvetov a náramky **Barbory Kočíšovej** z Trsteného pri Hornáde. Špagátové dekorácie **Edity Telmanovej** zo Sene. Drôtkové vajíčka **Paulíny Kocelkovej** z Geče. Mydlová kytička s baránkom od **Dany Vargovej** z Čane. Jemné šperky z Valalikov či obrazy **Danky Leškovej** z Kokšova-Bakše. A ďalšie krásne výtvyry od šikovníkov zo 14 obcí.

Kráľovnú výstavy - obrovské vajíčko z polystyrénu zdobili dva dni. Gečanky Silvia a Paulína použili všetko, čo doma našli. Od vreca cez záclonu až po kvietky.

„Úžasná akcia, dopadla nad moje očakávania. Nadväzovali sa nové priateľstvá. Ženy si vymieňali skúsenosti. Stretli sa známi, čo sa roky nevideli. Ľudia odchádzali vysmiati a spokojní,“ teší sa Silvia a rozhodne dodáva: „Takže stretneme sa aj budúci rok!“

Monika Floriánová, foto Silvia Saviolli

Valalické maľované vajíčko

Veľmi populárne predvelkonočné podujatie Valalické maľované vajíčko napísalo v tomto roku už 12. kapitolu. Ruku v ruku na ňom pracovali generácie na vytváraní tradičnej nádhery.

foto Dušan Kmec

Sviatky jari v predkresťanskej tradícii Aby sme sa neodstrihli

Sviatky jari v predkresťanskom období vždy súviseli – a vlastne stále tak je – s prírodou a jarnou rovnodennosťou. Zem sa prebúdzá, miazga stromov stúpa hore. Aj zvieratá a ľudia pociťujú prílev energie.

Starogermánske kmene oslavovali bohyňu jari Ostaru. Zaujímavosťou je, že práve z jej mena vznikol základ nemeckého slova pre Veľkú noc – Ostern a anglického Easter. Egypťania zas slávili bohyňu Isis, Rimania Flóru a Slovania aj na našom území Vesnu. Obdobie mocnejúcej sily slnka, príchodu mladát bolo teda oslavou plodnosti a plnosti života. Takéto poňatie znovuzrodenia Zeme nadobúda renesanciu. A to aj ako protiváha „odstrihnutia sa“ od vlastnej podstaty v pretechnizovanom svete. *kčj*

Terénna sociálna práca už aj v Sokol'anoch

K Čani, Nižnej Myšli, Seni a Valalikom pribudli Sokol'any, ktoré sa zapojili do národného projektu Terénna sociálna práca (TSP) a terénna práca

Terénne pracovníčky spoznávajú prostredie a oboznamujú sa s obyvateľmi, aby boli schopné reagovať na ich potreby

Dva v jednom (týždni)

Valentínska premiéra

Tradičná udalosť v exkluzívnom novom šate. V sobotu 10. februára sa hostia mohli zúčastniť Valentínskej zábavy v čerstvo zrekonštruovanom Kultúrnom dome v Seni. Kapacitné možnosti tohto objektu sú v obci bez konkurencie, na jeho komplexnej obnove preto vedeniu Sene veľmi záležalo.

Dnes má tretia najväčšia obec regiónu dôstojný kultúrny stánok pre približne 350 ľudí na rôzne príležitosti. Konečne môžu byť využité aj balkóny, čo sa počas Valentínskej akcie veľmi osvedčilo. „Zábavu si vo veľkom štýle vychutnalo vyše 300 hostí, domácich aj ľudí z okolia. Bolo to len tri dni po ukončení rekonštrukcie, a tak si viete predstaviť našu radosť a aj dojatie z toho, že kultúrny dom sa po rokoch stal ozajstným lákadlom,“ komentuje starostka **Marcela Gallová**.

ocú/ao

Opravený „kulturák“ v Seni je reprezentatívny

v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Od januára pracovníčky **Miriám Becová, Patrícia a Jana Turtákové** navštevujú ľudí a pomáhajú pri riešení nepriaznivej situácie v oblasti bývania, zamestnania či zadlženia, v komunikácii s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami. Cieľom je postupne zlepšovať životnú situáciu tejto komunity a zapájať jej členov do spoločnosti. Kancelária TSP je otvorená každý pracovný deň v budove obecného úradu. Projekt sa realizuje s podporou Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

V Haniske vám poradia

V regióne máme ďalšiu možnosť bezplatného sociálneho poradenstva pre osoby, ktoré sú v náročnej sociálnej situácii z dôvodu nepriaznivej zdravotnej stavu, dôchodkového veku alebo chudoby. V Haniske ju začalo poskytnúť OZ Cassovia Academica **každý druhý stredu v mesiaci** (v nepárnych týždňoch) v čase od **8:00 do 15:30 hod.** v modrom salóniku na obecnom úrade. Vedľa poradiť, pomôcť a odborne vás sprevádzať.

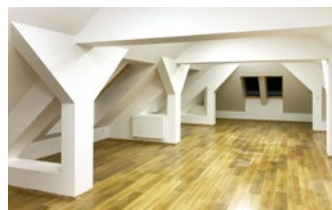
Monika Floriánová,
foto Martin Haluška

Seňa: Žiaci v krajšom Pokračuje modernizácia základnej školy

Do senianskej „základky“ sa obci opäť podarilo získať balík peňazí. Ani tentokrát nie zanedbateľný – 46 tisíc eur na druhú etapu výmeny okien za plastové. Rekonštrukcia prebehla počas jarných prázdnin, aby ZŠ nemusela fungovať v improvizovanom režime. Zostáva vymeniť už len staré okná v telocvični, tá si na výmenu bude musieť ešte počkať kvôli vysokej investícii do špeciálnych okien. No už teraz sa učí podstatne príjemnejšie, teplejšie a dôstojnejšie, čo si pochvalujú žiaci i učitelia.

Väčšia i modernejšia

Materská škola v Seni dýcha novotou. Vďaka projektu spolufinancovanému 400 tisíc eurami z európskych fondov môžu žiacikovia od septembra 2017 užívať nové zrekonštruované priestory. Nielenže sa citelne

Zrekonštruované priestory materskej školy v Seni

zvýšil štandard predškolského zariadenia, ale aj materiálno-technické vybavenie. Významne narástla aj kapacita – zo 45 na 102 detí. Na rekonštrukciu využili podkrovie, kde vznikli nové, svetlé, priestrané a zároveň netypické priestory pre rôzne aktivity detí. Moderné dispozičné riešenie vyhovuje súčasným aj budúcim potrebám. V obci veria, že vynovená materská škola prinesie rodičom spokojnosť a ich ratolesťam množstvo radosti. *ocú/ah*

Kokšov-Bakša vylepšuje

Ministerstvo vnútra schválilo obci 30 tisíc eur na rekonštrukciu hasičskej zbrojnice. Vzniknú tak priestory aj pre knižnicu a fitnesscentrum. Kokšov-Bakša sa dočká aj kamerového systému. Z dotácie 5 000 eur inštalujú najskôr základné zariadenie a 5 kamier, záujem je i o ďalších 8. *kb/red*

Čaňa pripravuje

Paleta projektov

Pre rok 2018 si v Čani nachystali viacero dôležitých aktivít. Prinášame ich stručný prehľad, aby ste vedeli, na čo sa môžete ako obyvatelia najväčšej obce regiónu – ale aj ako jej návštevníci – tešiť.

- Veľmi dôležitý je investičný zámer vybudovania novej budovy materskej školy. Poslanci obecného zastupiteľstva sa jednoznačne zhodli na zvýšení kapacity, pribudnú tak potrebné priestory a triedy pre najmenších. Náklady predstavujú 511 tisíc eur z fondov EÚ, piatimi percentami prispeje obec.
- Finišujú jednania so Slovenským zväzom ľadového hokeja o dobudovaní a výstavbe šatní a ďalšieho zázemia na zimnom štadióne v Čani, ktoré budú slúžiť výlučne deťom, mládeži a ich rodičom z centra Liba Academy 11. Výstavba sa začne v tomto roku.
- Tešiť sa môžu aj fanúšikovia futbalu. Na hracej ploche v areáli FK Čaňa pribudne v spolupráci obce a Východoslovenského futbalového zväzu nové zavlažovanie ihriska. Nezabudlo sa ani na základnú školu, kde dôjde k výmene umelého trávniku na multifunkčnom ihrisku. Náklady dosiahnu 23 tisíc eur z prostriedkov Úradu vlády SR, svojím dielom prispeje i obec.
- Čaňa sa v súčasnosti uchádza o projekt zberného dvora, ktorým by sa mal rozšíriť areál čistiarne odpadových vôd (ČOV). Občania sem počas určených hodín budú môcť nosiť

velkoobjemový tuhý spáliteľný odpad i nepotrebné veci z domácnosti. Celkovo by sa mala investícia vyšplhať na 905 tisíc eur z eurofondov, piatimi percentami prispeje obec.

- Ďalším zámerom je vybudovanie nového protipovodňového valu od hlavnej cesty v smere do Ždane po súčasný násyp k ČOV. Predpokladaný vklad z eurofondov po schválení projektu bude na úrovni 900 tisíc eur.
- Obec sa uchádza aj o získanie finančných prostriedkov na rekonštrukciu technológie ČOV v celkovom náklade 805 tisíc eur.
- V Čani ďalej pripravujú výstavbu parkoviska pri športovej hale, rozšírenie plôch obecného cintorína a rekonštrukciu jeho oploštenia z Košickej ulice, ukončenie etapy rekonštrukcie obecných ciest a realizácii projektu cyklotrasy medzi Čanou a Gečou. *ocú/red*

Čo robiť, ak ideme stavať

Sezóna sa rozbieha

Novostavby, rekonštrukcie, prístavby, vylepšenia... v našich obciach je rušno ako vždy. S jarou sme znova aktívni a chceme si zvýšiť pohodlie, kvalitu života. Kým však plody svojej práce začneme užívať, potrebujeme vynaložiť námahu, stráviť čas na príprave a realizácii stavby samotnej. Ako sa na to už vopred čo najlepšie pripraviť, aby sme pri tom neprišli aj o kus zdravia, hlavne toho duševného? Máme pre vás prehľad základných rád a pravidiel.

- Predovšetkým si pripravte dostatok financií. Nielen na stavebné činnosti, ale i na vypracovanie projektu a administratívne poplatky.
- Stavebný pozemok potrebujete mať v osobnom vlastníctve, resp. mať k nemu iné práva v zmysle paragrafu 139 ods. 1 Zákona č. 50/1976 Zb. Obec vám musí potvrdiť, či stavba na vašom pozemku bude v súlade s územným plánom.
- Ak vám pre stavbu zavietri zelená, možno existujú ďalšie regulatívy; napríklad ako osadiť stavbu, či môže byť len prizemná, alebo maximálne s obytným podkrovím a pod.
- Nájdite si kvalitného a skúse-

ného projektanta, ktorý zhotoví projektovú dokumentáciu. Pracovnícky stavebných úradov nemajú právomoc vám v tomto radiť. Vychádzajú len z toho, aký projekt im predložíte. Následne sa vyjadria, čo ešte potrebujete. Termín vypracovania projektu je predmetom dohody (zmluvy) s projektantom.

- V prípade, ak je na liste vlastníctva uvedené ako druh pozemku orná pôda alebo záhrada, je potrebné pred stavebnou činnosťou získať povolenie okresného úradu.
- Obec nerieši vlastnícke ani susedské vzťahy. Schváli vám, dajme tomu, stavbu oplatenia na vašom pozemku. Presné

osadenie stavby oplatenia vytýči geodet v teréne na základe schválenej situácie osadenia stavby. Geodet si väčšinou k vytyčovaniu prizve aj vlastníkov susednej nehnuteľnosti.

- Nešpekulujme. Ak sme sa rozhodli postaviť 10-15 centimetrov hrubý betónový múr, postavme ho radšej celý na vlastnom, nie „pol na pol“ so susedom. To isté platí pri novom oplatení z prednej strany domu – ani časť plota nemá byť na obecnom pozemku, znižuje to priechodnosť obecných komunikácií.
- Získanie vyjadrenia (posudku) od správcom podzemných a nadzemných vedení (distribútor elektriny, plynu, telekomunikačná spoločnosť) trvá do 30 dní, niekedy kratšie. Čoraz častejšie je možné komunikovať cez internet.
- Správcovia vedení majú 30 dní aj na vyjadrenie k napojeniu zariadení na vašom pozemku na ich sieť.
- Pri napojení pozemku na cestnú komunikáciu II. a III. triedy nám treba stanovisko okresného úradu, odboru cestnej dopravy a podzemných komunikácií

(Hroncova 13, Košice), a tiež správcu komunikácie, teda Správy ciest KSK (Ostrovského 1). Pri napojení na štátnu cestu I. triedy je účastníkom konania Slovenská správa ciest (Kasárenské námestie 4).

- K napojeniu na obecnú komunikáciu sa vyjadruje obec. To platí aj pre obecnú kanalizáciu.
- Keď stavebník podá žiadosť o stavebné povolenie, stavebný úrad je povinný v zákonnej lehote osloviť účastníkov konania, vrátane vlastníkov všetkých susedných nehnuteľností a stavieb. Treba využiť možnosť prísť a nahliadnuť do projektov, kým je čas. Nenechávajte to na poslednú chvíľu.
- Je v našom záujme udržiavať susedské vzťahy na dobrej úrovni. Treba počítať s tým, že všetky pozemky v intraviláne budú časom zastavané. Preto nám dlhoročnú pohodu bývania a pocit súkromia môže časom narušiť stavba v susedstve. Nie je však rozumné a ani sa nedá zákonne donútiť suseda, aby si napríklad v kúpeľni inštaloval len neotvárateľné okná.

Denisa Vojvodová, tob

Zmeny v nájme poľnohospodárskych pozemkov

Prenájom pôdy: Posilnené postavenie vlastníkov

Od 1. mája 2018 začne platiť novela zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov. Prinesie niekoľko závažných zmien.

Asi najdôležitejšia je zrušenie automatického obnovenia nájomného vzťahu. Doteraz platilo, že ak rok pred uplynutím času, na ktorý bol nájom dohodnutý, prenajímateľ nevyzval nájomcu na vrátenie pozemku, zmluva sa automaticky obnovila na pôvodnú dĺžku nájmu. Tento inštitút bol zrušený, čím sa výrazne posilnilo postavenie vlastníkov. Znamená to, že pokiaľ chce nájomca pôdu naďalej využívať, musí s prenajímateľom uzatvoriť novú nájomnú zmluvu alebo dodatok. Pokiaľ však nájomca užíva pozemok bez nájomnej zmluvy a preukáže, že doručil vlastníčkovi návrh na uzatvorenie nájomnej zmluvy a vlastník návrh do dvoch mesiacov odo dňa doručenia neodmietol, vzniká medzi nimi nájomný vzťah na neurčitý čas. Na uvedení skutočnosť dôrazne upozorňujeme všetkých vlastníkov – prenajímateľov.

Ďalej sa zaviedla povinnosť nájomcu doručiť zmluvu o nájme pozemku na poľnohospodárske účely do 30 dní

odo dňa jej uzatvorenia na zápis do katastra nehnuteľností. Na liste vlastníctva v časti „C“ bude zapísaný nájomný vzťah s uvedením doby nájmu.

Zmluvu o nájme uzatvorenú na neurčitú dobu bude možné vypovedať s výpovednou dobou, ktorá bola zákonom predĺžená z 1 na 5 rokov.

► Nová definícia

Zákon tiež spresnil definíciu poľnohospodárskeho pozemku. Za taký sa považuje aj pozemok evidovaný v katastri nehnuteľností ako zastavaná plocha a nádvorie slúžiace na poľnohospodárske účely, časť tohto pozemku, prípadne pozemok zastavaný stavbou slúžiacou na poľnohospodárske účely.

Novela podrobne definuje „obvyklú výšku nájomného“ za užívanie poľnohospodárskej pôdy. Tento postup sa spresňuje, ak ide o pozemok užívaný bez nájomnej zmluvy.

Niekedy sa stáva, že nájomca užíva pozemky, kde sa nájom skončil alebo sa má skončiť, no predmetné pozemky sú neprístupné alebo ich nemožno racionálne užívať – napríklad sú uprostred iného, väčšieho lánu pôdy (**pozri rámček Špeciálny prípad**). Vtedy je nájomca povinný s vlastníkom uzatvoriť podnájomnú zmluvu k pozemkom, ktoré má prenajať v primeranej výmere a bonite. Nájomca prednostne uzatvorí podnájomnú zmluvu s vlastníkom k pozemkom prenajatým od Slovenského pozemkového fondu. Ak nedôjde do 90 dní k uzatvoreniu podnájomnej zmluvy, vlastníku pozemku môže požiadať okresný úrad o vydanie rozhodnutia o vzniku podnájomného vzťahu.

Pre okresné úrady zákon zavádza povinnosť viesť evidenciu podnájomných vzťahov, evidenciu o dohodnutom a zaplatenom nájomnom ako aj právo vyžiadať si od nájomcu evidenciu pozemkov, ktoré má prenajať.

Lubomír Vranka, red,
foto Katarína Čániová

Špeciálny prípad

Som vlastníkom pozemku s rozlohou 5 000 m² – pol hektára, ktorý sa nachádza uprostred veľkého 200-hektárového lánu poľa. Mam uzatvorenú nájomnú zmluvu. Som vlastníkom a zároveň prenajímateľ. Ten, čo hospodári, je nájomca. Nájom sa končí a ja chcem na uvedenom pozemku hospodáriť. Avšak hospodáriť na malom pozemku uprostred veľkého lánu je neracionálne. Ako vlastníkom preto vyzvem nájomcu na vrátenie a prevzatie uvedeného pozemku. Nájomca je povinný so mnou uzatvoriť podnájomnú zmluvu a prenechať mi do užívania ako podnájomníkovi iný pozemok, ktorý užíva. Teda: na mojom pozemku bude hospodáriť naďalej nájomca. Ja budem hospodáriť na pozemkoch, ktoré má v nájme nájomca na základe podnájomnej zmluvy za tých istých podmienok, pričom vlastníkom môže byť ktokoľvek. Prednostne majú byť predmetom podnájomnej zmluvy pozemky prenajaté od Slovenského pozemkového fondu.

Obecné kalendáre

Momenty zvečnené v čase

Archívy, staré rodinné albumy, krásna miestnych zákutí počas roka a aj rozličné unikáty a vychytávky... Nápady, ktorými sa obce nechávajú inšpirovať pri tvorbe svojich kalendárov, sú zdanlivo nevyčerpatelné. Vo viacerých našich dedinách už dávnejšie pochopili, že hoci príprava obecného kalendára si vyžaduje čas a kus mravčej práce, toto úsilie sa mnohonásobne vráti. Obec je „na očiach“ svojim obyvateľom celých 12

mesiacov. Kalendáre zachytávajú moment v čase – tu a teraz. Časom budú svedkami svojej doby a budú o nej rozprávať bez slov.

Špeciálnu zmienku si zaslúžia Valaliky. Každý rok venujú svojmu kalendáru veľkú pozornosť a výsledkom je už niekoľko ocenení z celoslovenských súťaží. Susedná Kokšov-Bakša má tento rok svoj kalendár prvý raz.

Pokiaľ sa kalendáre pripravujú na špeciálnu tému, stávajú sa aj hodnotným, bohatým zdrojom informácií, ku ktorým sa mladí ľudia a dokonca aj odborníci časom budú vracáť.

Určite ich teda, milé obce, tiež archivujte.

toľ, foto z materiálov obcí

Haniska v stolovom kalendári na rok 2018 približuje históriu aj súčasnosť cez svoje ulice

dĺžka ulice: 970 m
počet domov: 90
počet obyvateľov: 325

Valalický kalendár 2018 je o krojoch

Zdaňa použila pre tento rok obrázky s mnohými podobami svojho obecného života. Na snímke chlapi z futbalovej prípravy

V Nížnej Myšli pripravili univerzálny nástenný kalendár s menami

Jubilujúce obecné noviny

Kamaráti Abovského hlásnika

Kde žijú ľudia, tam pulzuje život. Opravujeme cesty, budujeme kanalizáciu, čistíme okolie... Športujeme, oslavujeme, tvoríme... Stále sa niečo deje a je dobré o tom vedieť. Do Abovského hlásnika, ktorý práve čítate, sa všetky informácie veru nezmesťajú, a preto má v regióne kamarátov – obecné noviny.

Najdlhšie vychádza štvrťročník ŽIVOT Košickej Polianky. Je už tridsiatnikom a prešiel výrazným technickým vývojom od cyklostylovej rotačky odtlačujúcej mazľavú čerň na drevnatý papier až po súčasné plnofarebné vydania na lešklom papieri. Vlni svoje 10. narodeniny oslávili Haniskoviny, občaník o Hanišťanoch a pre Hanišťanov. Farebné Valalické novinky otvárajú 24. ročník svojej existencie (do roku 2011 vychádzali pod názvom Valaličan). Najmladším kamarátom sú Obecné noviny obce Belža, prichádzajúce medzi ľudí piaty rok. Nájdete ich aj v elek-

tronickej podobe na webovských stránkach obcí.

Vydávanie novín stojí mnoho neviditeľnej práce členov redakčných rád, prispievateľov a ostatných spolupracovníkov; od zostavenia obsahu, písania článkov, zabezpečenia fotografií cez grafické spracovanie až po tlač a distribúciu. Navyše tieto periodiká sú jedinečnou prílohou obecných kroník, čím zachovávajú informácie o dianí a spôsobe života v obciach pre budúce generácie.

Prajeme tvorcom obecných novín veľa tvorivého elánu a spokojných, dobre informovaných čitateľov.

Monika Floriánová, kdz, foto autorka

Kto chce nájsť múdrosť, musí objaviť ticho. Pam Brown

Keď sa žena vydala, s pamätníčkom prestala

Fluidum úcty a noblesy

Listujem so Štefanom Kolivoškom v pamätníčkoch. Vzácných, historických. Dýcha z nich nostalgia či akási omamná sladkosť. Veď väčšina textov v nich je prajných, lúbezných – želajúcich ich majiteľkám zdravie, šťastie, lásku, skromnosť...

Známy knihovník a historik zo Sene ich zbiera asi 35 rokov. Má asi sto, najstarší z roku 1870. K tejto záľube prišiel zaujímavým spôsobom. „Navštívil som vari 90-ročnú paniu v Levoči kvôli starým pohľadniciam, ktoré tiež zbieram. Vybral som si a zaplatil. Keď som už odchádzal, pani doniesla dve akoby knižičky. To ste mi veľa zaplatili, vraví. Zoberte si ešte toto.“

Varešku obracaj a nie román, a tak potom ženícha skoro máš.

S láskou Margita Vile 1914

Buď skromná ako fialka, lebo to je najväčšia ženina cnosť...

Marienka 1915

Priateľstvo je taká hviezda, ktorá vtedy žiari najviac, keď je noc najtmavšia.

S láskou Anča Reich 8. 1. 1914.

Pre ženu každý muž je čertom. Takto zvyknú hovoriť ženy žartom.

Každá ale čaká, že ju čert odláka. Uprimne a s láskou Eugen Toth Košice 5. 7. 1914

Príbeh začiatku jeho zberateľskej vášne má zaulenie: „Pamätníčky som odložil a otvoril až po pár mesiacoch. Ich čaro ma dostalo. Aký majú príbeh? Stará pani ale medzičasom zomrela. To sú jediné exempláre od pôvodnej majiteľky...“

V pamätníčkoch so skvostnými obalmi vidíme aj maľované, kreslené či vylišované kvety a zberateľ v nich nájde aj vlasy – možno majiteľky pamätníčka alebo jej milého... Častokrát aj samotné písmo býva umeleckým kusom.

Pán Kolivoško zbiera oné skvosty datované do roku 1918. „Ale ak objavím vzácnosť, výnimočne kúpim aj mladšie,“ vraví a pokračuje: „Napri-

klad pamätníček z mája 1945. Istej dievčine sa doň na Václaváku podpísal a domácu adresu uviedol ruský, francúzsky aj austrálsky vojak.“

Pamätníčky ako meštiacka záležitosť boli len zriedkavo písané po slovensky. Pán Kolivoško má len jeden so slovensko-francúzskym zápisom. Pár s prianiami v slovenčine vlastní Slovenská národná knižnica v Martine.

Keď sa žena vydala, s pamätníčkom prestala. Muži ich zas mali výlučne na vojencine.

Pán Kolivoško nevie o niekom na Slovensku, kto by vlastnil viac pamätníčkov ako on. Zachováva touto záľubou vzácne fluidum noblesy a úcty, ktoré by sa inak nadobro vytratilo.

Katarína Čániová,
foto autorka

„Listovanie historických kníziek aj pamätníčkov upokojuje,“ vraví Štefan Kolivoško

Verili by ste, že tento anjelič bol z perníka?

Koža i kov vo farbe starého striebra v elegantnom prevedení

Spomienka na Ladislava Staňa ml.

Cítil dušu kameňa

Človek s veľkým srdcom, talentom a odhodlaním. Známy svojou ochoťou, veselou náladou a pohostinnosťou. Ladislav Staňa ml. – mladý sochár s dušou veľkého umelca, ktorý už v dvadsiatke dosiahol uznanie a obdiv verejnosti. 25. decembra však odišiel do večnej galérie krásnych a láskavých duší.

Narodil sa 19. januára 1985 v Košiciach, ale celý život prežil a tvoril vo Valalíne. Vyštudoval umelecké drevárstvo na strednej odbornej škole. Prvýkrát vzal do rúk dláto ako 15-ročný a odvtedy ho nepus-

til. Drevo, kameň, hlina, nič mu nebolo cudzie. Pod jeho rukami vznikali diela nevšedných geometrických tvarov a rozmerov. Aj keď začal ako učeň svojho otca, sochára **Ladislava Staňa st.**, veľmi rýchlo našiel vlastnú cestu – čistej abstrakcie a minimalizmu.

Lacove výtvy sa nachádzajú v súkromných zbierkach po celej Európe. Skrášľujú verejné priestranstvá v Gaštanovom parku v Michalovciach, Dudinciach, Malej Tíni, Herľanoch, v Banskej Bystrici či Bardejove. V Rozhanovciach stojí jeho

sedemtonová socha znázorňujúca stredovekú bitku. V Košiciach nájdete kreácie na Univerzite veterinárskeho lekárstva i na detskej onkológii (mieste, ktoré poznal z vlastnej skúsenosti). Vystavoval v Poľsku, Maďarsku, Nemecku, Taliansku a po celom Slovensku. Rád sa zúčastňoval benefičných aukcií, kde sa jeho sochy dražili na pomoc druhým, hlavne deťom. Nenašiel sa žiadny kolega z umeleckej branže, ktorý by ho nemal rád.

Laco si plnil sny, tešil okolie. Pomáhal svojim milovaným. Rozdal by aj to posledné. Obdivujem ho a viem, že nie som sama. Česť jeho pamiatke.

Katarína Staňová, mf, foto K. Staňová

Priateľom s radosťou daroval svoje diela

Vypiplajú aj domácich géniov

Mentálna aritmetika má úspech

Sledujem video na internete a neverím vlastným očiam. Sedemročný ruský chlapec urobí za 10 sekúnd 100 počtových operácií s číslami od 1 do 10 a pritom recituje úryvok z Puškinovho Onegina. Venovali sa mu za pomoci metódy AMAKids, ktorá rozvíja poznávací (kognitívny) systém mozgu dieťaťa.

Podobné princípy poznajú okrem Ruska a Japonska aj v Indii, kde tzv. metódu Sorobanu využívajú pri integrácii detí z rôznych spoločenských úrovní.

Tri mesiace chodilo aj osem žiakov Materskej školy v Čani na cvičenia z Mentálnej aritmetiky podľa AMAKids. Po svojom špeciálnom

vyškolení v metodike sa im venovala ich pani vychovávateľka **Ružena Spišáková**. Výsledky, prirodzene, ešte nie sú také bombastické, no sú neodškriepiteľne pozitívne, čo potvrdzuje aj riaditeľka materskej školy **Ľubica Gorejová**. Vrávi, že tichšie deti sú vďaka hodinám tohto špeciálneho počítania viditeľne sebavedomejšie, zatiaľ čo deti so sklonsmi k hyperaktivite zas o poznanie sústredenejšie.

Neúnavný propagátor metódy, **Michal Mikulaško** z košíckeho občianskeho združenia, jej dáva za pravdu. Podľa neho nie je hlavným prínosom mentálnej aritmetiky ohu-

rovať úžasnými výkonmi. „Ide skôr o to, že deti sa rýchlo a efektívne naučia pracovať s informáciami a zlepšujú si pri tom aj pamäť. Dobré sa tak pripraví na ďalší život.“ Program AMAKids prepája obe mozgové hemisféry súčasne. Pravú, ktorá zodpovedá za kreatívne (umelecké) schopnosti a ľavú, ktorá ovláda logic-

ké pochopenie sveta. „Výsledkom je, že deti si rozvíjajú vzťahy a inklinujú k morálne vyšším princípom,“ vraví M. Mikulaško.

Pilotný program pre „Čančatá“ hradila obec. Z ôsmich detí v ňom sedem pokračuje – už za financovania rodičov, ktorí si uvedomujú prínos programu Mentálnej aritmetiky.

Viac na www.amakids.sk

Anton Oberhauser, foto Ocú Čaňa

Súčasťou hodiny sú i pohybové aktivity

„Čančatá“ na mentálnej aritmetike

Burza v šatni

Oneskorené reportáže od výborného žurnalistu Ladislava Mňačka mám. Ale keď ich vidím na burze kníh vo vestibule kultúrneho domu vo Valalikoch, nevážam. Venujem ich daktorej kolegyni či kolegovi, vravím si. Rada vpúšťam do prasiatka požadovaných 20 centov. Martina Matiová, vedúca tamtojšej obecnej knižnice na margo burzy hovorí: „Predtým sme darované alebo vyradené knihy ponúkali do det-

ského domova alebo do Oázy pre bezdomovcov v Kokšove-Bakši. Viac nepotrebovali a burza v našej knižnici bola málo viditeľná. Preto sme knihy vyložili v šatni hneď pri vchode do budovy. A vidíte, čo chvilu sa niekto pri nich pristaví, listuje a kúpi si.“ Na snímke so záujemkyňou o knižky Katarínou Iglaiovou, ktorá práve – ako nám prezradila – dočítala bestseller Mengelého dievča.

kčj/foto autorka

Keď knižnica ide k čitateľovi

Dobšinského potešenia

Veľmi ma potešilo, že vydavateľstvo Tatran k svojej sedemdesiatke vydalo nedávno tri veľké zväzky Prostonárodných slovenských rozprávok od Pavla Dobšinského. Hneď som ich kúpila pre Matúška – naše prvé vnúča. Veď aj ja som s nimi rástla!

A keď sme do redakcie dostali echo, že knižnica vo Valalikoch poriadka k 190. výročiu narodenia najznámejšieho slovenského rozprávkára netradičné podujatie pre okolo 280 detí, rada som medzi ne vypravila.

Oči plné očakávania, tváre vpité do napínavých príbehov, potešenie zo šťastného konca a deťom už dobre známe príbehy – O troch grošoch, Ružová Anička, Janko Hraško či O dvadástich mesiacikoch.

Ženy z tamojšieho Klubu seniorov rozprávky i ďalšie čítali – tento rok naozaj neobvyčajne. Postupne žiaci 0. – 3. ročníka z tamojšej ZŠ aj predškoláci z MŠ Valaliky a z Geče prešli pôvabnou rozprávkovou cestou – za pomoci indícií, obrázkov a ukážok. Pri napínavom prezentovaní rozprávok sa striedali **Margita Papcúnová, Jolana Takáčová, Eva Výrostková, Zuzana Roková, Mária Hričovská, Marta Čigášová, Alena Pástorová, Margita Matisová, Marta Pustaiová a Alena Matisová.**

Nebolo jednoduché taký veľký počet v priebehu troch dopoludní

zvládnuť. Vedúca valalickej obecnej knižnice **Martina Matiová** to však zvládla a ani jedno dieťa neodišlo bez balíčka cukríkov od nej.

Na chvíľku prišiel na Deň ľudovej rozprávky, ktorý na Slovensku organizujú knižnice od roku 2008, aj starosta **Štefan Petrik**. „Pani Matiová má výbornú zásadu: knižnica má ísť za čitateľom,“ vraví mi a dopĺňa. „Samí vidíte, že vydarené Dobšinského podujatie je toho dôkazom.“

Katarína Čániová, foto autorka

Ja som Janko Hraško?

Kulisy zhotovili dospelí adepti ZUŠ Valaliky

Čo môže byť milšie, ako keď v knižnici dospelí čítajú deťom rozprávky...

Predstavujeme Veselú päťku

Ako vidíme svet my

Piati kamaráti z Belže, **Baška, Anička, Žofka, Šimon** a **Alžbetka**, sa rozhodli zapisovať zážitky zo svojich prechádzok do denníka. Zistili, že ak si viac všímajú svet okolo seba, tešia sa z maličkostí a navyše zapoja fantáziu, zažívajú vonku úžasné dobrodružstvá. O svoje objavy sa chcú deliť aj s vami, cez vlastné fotografie.

Prvá strana denníka: „Kráčali sme často okolo opusteného sta-

rého domu. Pôsobil smutno až nezaujímavo. Ale jedného dňa sme prišli bližšie a predstavili si, ako asi vyzeral, keď bol nový a niekto v ňom býval. Odrazu sme videli, aký je krásny a smútok sa rozplynul. Sľúbili sme si, že zistíme jeho príbeh a zapíšeme ho. Aby tak pri čítaní na chvíľku ožil a nezabudlo sa naň.“

Deti z Veselej päťky, red

Čumieť len na televízor a do mobilu? Nuda. Pod' von a objavuj jednoduchosť krásy a detskú radosť!

Ktože tu býval? Hral sa?

Prvý vlk a kozliatka

Paráda! Prvé miesto s hrou Vlk a kozliatka na okresnej súťaži Divadelný Ďurkov získali **Hanišťatá** zo ZŠ Haniska pod vedením **Henriety Smolkovej** a **Jany Beliovej**. Súbor získal tak priamy postup na krajskú súťaž Detské divadelné Košice v kategórii detská dramatická tvorivosť. Aj tohtoročný, osemnásť ročník Divadelného Ďurkova organizovalo Kultúrne centrum Abova. *kčj*

Pajdžúr v rádiu Regina

Belžianske tvorivé dielne nedávno navštívila rozhlasová redaktorka. Vyspovedala „Gitku“ (rozumej: pani **Margitu Vargovčákovú**) a „jej“ deti o ich doterajších úspechoch aj o teraz prebiehajúcich prácach na tému tradičnej ľudovej kultúry a zriedkavých remesiel. O ich zručnostiach nahrála krátke príspevky, ktoré sa dostali do éteru 16. februára 2018 v Magazíne Rádia Regina Východ. Dielne navštevuje aj náš malý **Matej Gavalá**. Pani redaktorka ochotne vysvetlil, čo a kto je „pajdžúr“ – panáčik. Matejovi s odpoveďami pomohli **Lívia Gavalová**, **Rebeka Takáčová** a **Martinka Škovranová**. *ocú/red*

Šestica našich vo finále Zem spieva

Vyhrál folklór v srdci

pokračovanie zo strany 1

Niečo úžasné! Pri vyhlásení výsledkov už nikoho nezaujímalo, kto vyhrá. V ten večer vyhral každý. Lebo vyhral folklór v srdci.

Helena: Je krásne vidieť, že to, čomu venujete takmer všetok voľný čas, má zmysel a navyše sa to ľuďom páči. Taktiež som šťastná kvôli našim vedúcim Jankovi a Petrovi, pretože každý náš úspech je malým poďakovaním za ich prácu s nami.

A aké cesty ich viedli k slovenskému folklóru?

Danka: Začala som ešte veľmi malá, vďaka rodičom a sestre, ktorá v tom čase už tancovala.

Dávid: Oslovuje ma krása, ktorú nám zanechali naši predkovia. A tiež noví kamaráti a známosti v Borievke.

Lívia: Od malička ma fascinovali kroje. So sestrou sme začínali v skupine Kadlubek vo Valalikoch a neskôr sme prišli do Borievky, kde sa náš vzťah k folklóru ešte zintenzívnili. Vďaka patrí aj našim starým mamám, ktoré nám spievali piesne a zanechali aj časti krojov. Borievka nám priniesla neuveriteľné množstvo zážitkov, nových kamarátstiev a precestovaných miest.

Katarína Čaniová, foto FS Borievka

FS Borievka v plnej krásy

Z dvoch škôl jedna nová
Demografický obrat
v Košickej Polianke

Počet žiakov v Základnej škole (ZŠ) Košická Polianka sa za ostatné roky dostal do veľmi nízkych, takpovediac „červených“ čísel. Niekdajšia plne organizovaná ZŠ s vyše dvesto žiakmi a učiteľmi je od minulého školského roka malotriednou s ročníkmi 1. až 4. a dvomi učiteľkami pre dva spojené ročníky v dvoch triedach. Oproti tomu nárast detí predškolského veku zo 14 na 28 vyvolal potrebu zdvojnásobiť kapacitu materskej školy (MŠ). Obecná samospráva ju zabezpečila vlní stavebnými úpravami uvoľnených tried na poschodí ZŠ. Po dôkladných kalkuláciách, konzultovaní so škol-

ským úradom Čaňa a obsiahlej diskusii na obecnom zastupiteľstve sa rozhodli miestni poslanci zlúčiť obe školy. Tomu predchádzalo zrušenie ZŠ a MŠ, ich vyradenie zo siete školských zariadení a následná registrácia nového právneho subjektu – Základnej školy s materskou školou Košická Polianka. Rozhodovanie nebolo vôbec ľahké. Avšak fungovanie pod jednou spoločnou strechou, tou doslovnou na obnovení budove a ekonomickej, by malo poskytnúť priaznivé podmienky pre ďalšie fungovanie „miestneho školstva“ v Košickej Polianke.

Karol Dzugas

Barabášovcom to vydržalo

Diamantová svadba

Dnešná uponáhľaná doba založená na úspechu, kariére či peniazoch dlhotrvajúcim manželským zväzkom príliš nepraje. No sú medzi nami aj takí, ktorí to dokázali. V januári oslávili manželja **Jolana a Imrich Barabášovci** z Nižnej Hutky 60. výročie spoločného života.

Ich januárový svadobný deň v roku 1958 bol slnečný. Tancovalo sa na dvore, pretože ešte neboli kultúrne domy. Aj svadobné hostiny zvykli byť v dome, pre mladých v stane. Nevesta z Krásnej a ženich z Trsteneho pri Hornáde prežili skoro celý život v Nižnej Hutke, kde si postavili dom a kde sa im narodili aj synovia.

Pre šťastné a dlhotrvajúce manželstvo odkazujú mladým, aby nezaбудli na overené slová z Biblie: „Lás-

ka je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanbná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyslí na zlé...“ (1. Kor 13, 4-5)

Aj my, v mene obecného úradu, zastupiteľstva i všetkých obyvateľov prajeme spolu s celou najbližšou rodinou všetko najlepšie, veľa šťastia, zdravia, Božieho požehnania a ešte veľa rokov strávených medzi nami.

Ocú Nižná Hutka

V Čani o manželstve

Stretnutie rodín sa v rámci Národného týždňa manželstva uskutočnilo v sále Obecného úradu v Čani. V duchu témy tohto ročníka, **Manželstvo – umenie lásky, ho otvoril miestny farár Reformovanej cirkvi Ján Semjan.**

Zmienil sa i o aktuálnej téme Isťanbulskeho dohovoru, ktorý vyvoláva polemiky svojím rôznorodým výkladom.

Duchovná Reformovaného cirkevného zboru Byster **Marianna Sláviková** v príhovore nabádala zamyslieť sa na základe biblického Žalmu 130,1 nad hĺbkou vzťahov medzi manželmi navzájom, medzi rodičmi a deťmi. Pripomenula, že ak je Boh

prítomný vo vzťahu manželov, vydržia každú životnú skúšku. Toto posolstvo niesol aj premietnutý film Na rozhraní. Po ňom duchovný Rímskokatolíckej cirkvi z Čane **František Katriňák** poukázal na súčasné plytké manželské vzťahy, ktoré ničia celé rodiny a sú dôsledkom neuváženeho prispôsobovania sa svetu.

Napriek vážnym témam sa celé popoludnie nieslo v príjemnej atmosfére, o čo sa postarali aj členovia oboch cirkevných spoločenstiev a ich chutné pohostenie. Organizátori poďakovali za možnosť usporiadať stretnutie na obecnom úrade starostovi Michalovi Rečkovi.

ocú Čaňa

Počas podujatia bolo v sále miesto aj pre deti

Dlhovekých pribúda

Redakcia dostala prosbu z Vyšnej Myšle, aby sme pripomenuli, že ďalší dvaja z jej obyvateľov vstupujú v tomto roku medzi deväťdesiatnikov. Vyšnej Myšli chceme ako jednej z menších obcí regiónu vyhovieť, preto ich želanie plníme. Gratuláciu aj od Abovského hlásnika teda posielame **Márii Takáčovej** a **Tomášovi Milovi**. ocú/red

Mimoriadny počín

Tridsiatka kostola

Tridsiate výročie vzniku kostola si pripomenuli rímskokatolícki veriaci v Nižnej Hutke.

Začali ho stavať v roku 1982 na základoch starej školy a za neľahkých podmienok dokončili v januári 1988. Aj v rámci Slovenska išlo v tých dobách o mimoriadny počín.

Predtým na bohoslužby chodievali ľudia do Krásnej nad Hornádom, Košickej Polianky, alebo bola omša slúžená v miestnej kaplnke. Mladý kostol navštevuje v súčasnosti niekoľko stoviek veriacich. Slávnostnú svätú omšu pri príležitosti okrúhleho jubilea požehnania kostola celebraval **ThDr. Pavol Čech**, za ktorého pôsobenia začali kostol stavať, a terajší správca **Mgr. Pavel Kaminský** (na snímke).

kčj, foto Vincent Beregszászi

Štedrosť je IN

Ďakujeme, Belžania, ďakujeme, Sokolianky!

Detský domov na Uralskej ulici v Košiciach môže splniť deťom z profesionálnych rodín jeden sen. Vďaka finančnému daru 200 eur od štedrých Belžanov pripravujú kultúrne podujatia počas letného víkendového pobytu.

Za zbierkou stoja deti z Belže, ktoré zorganizovali s rodičmi a duchovným otcom Petrom mikulášsku burzu. Na miestnej fare vyrobili rozmanité ozdôbky a tie potom ponúkali za dobrovoľný príspevok. Belžania potešili aj siroty na Ukrajine. Cez gréckokatolícku charitu im poslali mikulášske balíčky plné dobrôt.

Obetavosť a ochota žien z Klubu dôchodcov v Sokolanoch tiež nezostala bez povšimnutia. Riaditeľ Gréckokatolíckej eparchiálnej charity **Jozef Matejovský** im v mene klientov Centra pre dobré mamičky a Krízo-

Ďakovný obrázok detí visí na čestnom mieste v chráme

vého centra Dom sv. Lazára podával listom za pravidelné zbierky šatstva a domáce koláče. Do úlohy pekárok sa vžili **Marta Vargová, Malvína Vargová, Agáta Švarcová, Margita Szemanová, Mária Mičietová, Mária Štibriková, Mária Láciová** a **Mária Timková**, ktoré napiekli až 250 sladkých dobrôt.

Katka Hanušovská Tóthová, Martin Haluška, mf, foto archív

Zábava im nie je cudzia

Druhá februárová nedeľa sa v sokolianskom kultúrnom dome odela do karnevalového šatu. Organizáciu si vzala na starosť miestna rímskokatolícka farnosť pod vedením správcu **Jozefa Ondovčáka**. Medzi maskami sa našla Poppy z filmu o troloch, faraón Tutanchamon, templársky rytier, upírka, kostra, kanadská športovkyňa či policajt. Najmladšia zo všetkých bola **Ninka Vargová** v maske modrej motýľej princeznej. Tancovalo sa pod vedením Červenej čiapočky a mačičky, rad prišiel i na vláčik, stoličkový tanec, rôzne súťaže a program z dielne kresťanskej mlá-

deže. Hrala hudba Dominika Imricha a papali sa karnevalové šišky z kuchyne starých mám.

Martin Haluška/red

Animátorka Michaela Mičietová s deťmi

Chutné šišky upiekli sokolianske babyčky

Skároš na úrovni

Fašiangové posedenie v Skároši bolo tradične vyhradené predovšetkým dôchodcom. Pochutnali si na večeri zručných kuchárov zo školskej jedálne. Večer spríjemnil dychový súbor Hornád z Trsteného pri Hornáde. Mnohí z prítomných neodolali rezkým tónom a na tanečnom parkete predviedli svoje umenie.

Pódium v Skároši – mladí zabávali zreľých

Stonožka z Myšle

Karneval v Nižnej Myšli uzavrel fašiangovú sezónu vo veľkom štýle a na pôstne obdobie vyzbrojil všetkých dobrou náladou. Nápady z dielne občianskeho združenia Dúhová stonožka nemali konca-kraja, u detí sa s jednoznačne najväčším ohlasom stretlo rozhadzovanie konfiet po celom kultúrnom dome. Pri špeciálnej fotostene sa mohli vo svojej tohtoročnej maske nechať odfoťiť na pamiatku.

Pod palcom Hutienky

V Nižnej Hutke sa z fašiangovej zábavy tiež stáva dobrá a populárna tradícia. Nečudo, veď pod patronát si ju v posledných rokoch berú šikovné žienky zo speváckej skupiny Hutienka. Prejavujú sa tak nielen ako schopné speváčky, ale aj organizátorky.

Veselá, nabitá sezóna

V januári a februári sa to spoločenskými akciami v Čani už tradične hemžilo

Medzi najväčšie ťaháky patrí z roka na rok populárnejší Trojkráľový karneval na ľade, pripravený v spolupráci s CVČ Liba Academy 11. O význame podujatia svedčí fakt, že ho otvorili dievčatá z vychýreného Krasocentra Košice. Emka a Patrícia predviedli jazdu na hudbu populárnej skupiny Coldplay. Potom už prišla na rad promenáda v maskách pre deti i rodičov.

V závere januára ste mohli na karnevale v ZŠ vidieť masky hýriace priam neuveriteľnými nápadmi, za čo si ich nositelia odniesli patričné hodnotné ceny. Materská škola mala svoj karneval spestrený diskotekou s DJ Radom.

Reprezentačný ples obce udal noblesný tón obdobiu plesov a bálů. Prítomných roztancovali profí tanečníci z TC Meteor Košice, upútal kúzelník Peter, superstarista Martin Krausz i zabávač Jožko Jožka (na snímke). Hostí celý večer sprevádzala domáca kapela Family a nechýbala bohatá tombola, za ktorú sponzorom obec aj touto cestou ďakuje. Rozmarný maškarný bál pripravila začiatkom februára ZO Jednoty dôchodcov Slovenska a sezónu uzavrel obľúbený fašiangový ples Klubu dôchodcov.

Stranu pripravili obce a redakcia

Dva tucty ročníkov

Závideniahodná história aj súčasnosť. Obecný fašiangový ples zorganizovali v Kokšove-Bakši už po 24. raz. V sobotu 27. januára si zatancovalo 37 párov, vyhral im domáci DJ Marcel. O menu sa postaral nový nájomca priestorov kultúrneho domu Peter Prokop. Vrcholom večera bola už tradične bohatá tombola.

Fašiangové zabíjačky

Tradičné spracovanie a lahôdky

Stále pevnejšie je v kalendároch niektorých našich obcí – Košickej Polianky, Čane a Nižnej Myšle – zakotvená februárová fašiangová zabíjačka. V Čani sa jej na úrovni vedenia obce a kultúrnej komisie znova ujali členo-

via folklórneho súboru Abovčan. Námestie už od skorých ranných hodín začalo rozvoniavať prípravami. Všetci tí, čo boli zvedaví na ukážky výroby tradičných zabíjačkových špecialít, ako sú jaterničky, klobásy, škvarky či

zabíjačková kapusta, si museli trochu privstať. Mohli tak sledovať celkovú rozrábku prasiatka a odborníkov pri práci – plnenie klobás a jaterníc, porciovanie mäsa, varenie a prípravu surovín na mäsové výrobky a sa-

Na takýchto zabíjačkových jedlách si pochutnávali v kultúrnom dome v Košickej Polianke. Rovnako chutnú „poživeň“ – ale pre uši, oči a srdcia – zabezpečili ženské spevácke skupiny, domáca Polančan-ka, Čajanske nevesty z Vyšného Čaju a FS Jahodná z Košíc.

mozejme prípravu samotných zabíjačkových špecialít na mieste podľa tradičných receptov. Snáď nikto sa nevedel dočkať konečného výsledku, ale už po jedenástej hodine si každý z prítomných mohol pochutnať na fantastických lahôdkach.

rj/kdz/red

Členovia FS Abovčan a ich priatelia pred nástupom do „chutnej“ práce

Všechsvätých na hrade

Početní návštevníci Košického hradu na vrchu Hradová sa z informačnej tabule osadenej blízko vyhliadkovej veže dozvedajú aj o Valalikoch a ich miestnej časti zvanej Všechsvätých. Uvádza sa, ktoré tamojšie bohaté archeologické nálezy svedčia o hojnom osídlení Košickej kotliny a aký vplyv mala migrácia obyvateľstva na rozvoj Košického hradu do jeho zániku v 15. storočí. Na snímke obnovená časť opevnenia Košického hradu s unikátnou trojuholníkovou vežou.

Katarína Čániová

Seňa sa triedenia nebojí

Znova o krok ďalej. V Seni sa rozhodli zakúpiť smetné nádoby určené na separovanie a prispieť občanom pri kúpe sumou vo výške 50 % výdavku. Do tejto nádoby patria stlačené plastové nádoby (plastové PET fľaše, obaly aviváží a šampónov, vodou opláchnuté konzervy a obaly TetraPak od mlieka či smotany). V obci je už zabezpečený vrecový zber separovaného odpadu podľa zberného kalendára a tiež majú zriadené a určené hniezda na separovaný odpad. No v Seni veria, že aj táto nová snaha bude občanov motivovať. Poplatky za odpad majú totiž rastúcu tendenciu – kvôli stúpajúcim nákladom na jeho likvidáciu. Ak občania začnú NAOZAJ A SKUTOČNE separovať odpad, môžu očakávať nižšie poplatky zaň. Zároveň prispejú k ochrane životného prostredia a skrášleniu svojho okolia.

ocú/red

Štvrťstoročnica Srnčej stopy

Z ostatného ročníka

Keď 6. januára 1993 začala malá hŕstka priateľov prírody a poľovníkov organizovať pod názvom „Po srnčej stope“, mohli len dúfať, že raz sa dožije 25. výročia. Na začiatku sa päť organizátorov a šesť detí snažilo v batohoch zaniešať zveri niečo malé pod zub. Odmenou im bol teplý čaj a dobre prevetraná hlava.

Dnes už kvôli tejto akcii opúšťajú na deň teplo domova nielen našinci, ale i ľudia z celého východného Slovenska. Ťažko povedať, či ich viac láka krásna príroda alebo pestrý program, ktorý sa organizátori snažia neustále obmieňať a rozširovať. Neodmysliteľnou súčasťou je jazda na koni, strelba zo vzduchovky či malokalibrovky za prítomnosti skúsených poľovníkov, výstava trofejí, ukážky sokoliarskej práce, lanová kĺzačka a ďalšie atrakcie.

Iste i vďaka programu si celú trasu na 10. ročníku prešlo okolo 420 peších turistov, počas 19. ročníka rekordných deväť stoviek. Pri vlnajšom, tom najchladnejšom, ani -14 stupňov neodradilo od účasti 194 milovníkov prírody. Tohtoročné jubileum nám doprialo o zopár stupňov viac, a tak – síce za vetra a po blate – sa po stopách sŕn vydalo približne 750 ľudí.

Počasie sa ovplyvniť nedá. No usporiadatelia sa nikdy nevzdávajú a často napriek vetru, snehu, dažďu, či hmle obetujú i pár dní dovolenky, aby podujatie vždy 6. januára zabezpečili. Pritom nezabúdajú na zachovávanie myšlienky, ktorá stála pri zrode akcie: „Robme niečo pre naše deti, predstavme im život zveri v prírode aj poľovníctvo.“

Družstvo Hrabov, foto Milan Bagoni

Superstar pre kanáre

Na slovenskej špičke

Keď mal **Mikuláš Andrejkovič** asi 10 rokov, zdedil v Geči chov exotických vtákov od zosnulého ujčeka. Dnes žije s rodinou v Čani a skupina jeho operencov sa rozrástla na jednu z najväčších v našom regióne. Obzvlášť je hrdý na svoje harzské kanáriký, ktoré mu v januári na medzinárodnej majstrovskej súťaži v západočeských Pobeřoviciach vyspievali sieste miesto. Skončil tak najvyššie spomedzi zúčastnených Slovákov. Už vlni získal špeciálnu cenu za najlepšieho jedinca na súťaži v českej Jaroměři.

Tento druh kanárikov vyšľachtili v polovici 19. storočia v pohorí Horný Harz v Nemecku. Popri iných vtákoch sa využívali v tamojších baniach ako indikátory výskytu jedovatého plynu. Harzské kanáriký sú oproti iným druhom chované práve a len na spev. Pán Mikuláš ich chová v špeciálnych klietkách pre štyri jedinca nad sebou. Pred súťažou ich trénuje tak, že klietku vykladá tri razy denne na stôl – takto to býva aj na súťaži. Počas 30 minút posudzo-

vatelia počúvajú spev, takzvanú túru, a pridelujú „spevákom“ body. Ide teda o nefalšovanú spevácku súťaž pre operence.

Krajšie spievajú samčeka. Každý jar je potrebné uviesť do chovu vyše 100 samíc, aby sa v potomstve objavilo čo najviac talentov. Podobne ako u iných zvierat, i tu o kvalite rozhodujú silné rodokmene. Hoci, ako Mikuláš dodáva, na dobrý spev počas dňa D treba aj kúsok šťastia. „Stane sa, že zostanú ticho.“ Chovatelia preto skúšajú, čo vedia. „Jeden český kolega vyfajčí od nervozity pred súťažou aj 100 cigariet denne,“ hovorí Mikuláš.

Výstavná sezóna trvá od jesene do konca zimy. Ak si nájdete cestu na jednu z výstav, ktoré organizuje základná organizácia chovateľov spevavých kanárikov z košickej Barce, dozviete sa o ich chove omnoho viac. Lebo sa hľadajú chlapci a dievčatá, ktorí budú v tomto krásnom koníku časom pokračovať.

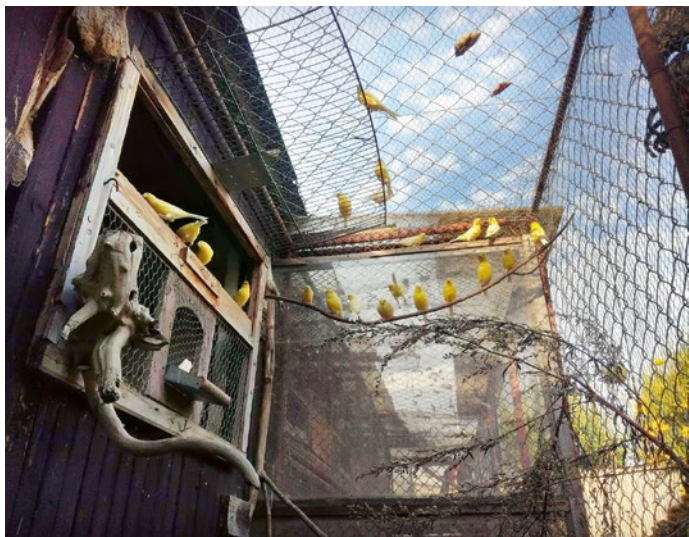
Tono Oberhauser,
foto dokumentácia M. Andrejkoviča

Mikuláš Andrejkovič s jednou z trofejí

V takýchto štvorklietkach harzské kanáriký súťažia

Veterinárna poradňa MVDr. Márie Kandráčovej

■ Kúpil som psa bez PP. Čo táto skratka znamená? Je to naozaj potrebné pri kúpe psa?

Preukaz o pôvode psa (v skratke PP) je vlastne „občiansky psí preukaz“. Ide o dokument, ktorý obsahuje základné dôležité údaje o psovi (plemeno, meno psa, číslo zápisu, dátum narodenia, číslo čipu, pohlavie, farbu a druh srsti, meno a ad-

resu chovateľa alebo chovateľskej stanice). Každé krytie psov s PP je odobrené poradcom chovu a orgánmi, ktoré chov kontrolujú a sledujú (SKJ – Slovenská kynologická jednota). Všetky psy, ktoré sa narodia zdravé po takýchto rodičoch majú nárok na PP. Pes s preukazom pôvodu neznamena, že má chodiť na výstavy a urobiť skúšky. Preukaz

pôvodu dáva ľuďom istotu, že zo šteniatka im vyrastie to, čo si kúpili, že rodičia boli zdraví, pod veterinárnym dohľadom a kontrolovaní na určité vrodené choroby (v závislosti od plemena). V tomto smere sa oplatí investovať!

MVDr. Mária Kandráčová, výjazdové veterinárne služby VetHaus

V Polianke horeli autá

Väčšina z hál bývalého poľnohospodárskeho podniku Agrokombinát v Košickej Polianke už dávno neslúži farmárskej prvovýrobe. V jednej z nich si niekto zriadil „autopark“ havarovaných áut a autovrakov. V ostatnú januárovú nedeľu sa na uskladnených autách rozhorel požiar, aký v obci ešte nezaznamenali. Vysoké plamene šľahali z áut a zachvátili aj samotnú halu. Na zásah bol privolaný Hasičský záchranný zbor z Bidoviec. „Pre silné zadymenie sme museli hasiť penovými hasiacimi prístrojmi a s pomocou košickopolianskych dobrovoľných hasičov. Požiaru podľahlo šesť áut,“ informovali hasiči médiá. Odborníci z HaZZ po uhasení zistili tri nezávislé ohniská v troch autách. Je evidentné, že niekto ich úmyselne zapálil. V hale sa nachádzalo 12 áut, väčšina s evidenčnými číslami a množstvo autosúčiastok okolo nich. Dosť dôvodov, aby sme boli voči činnosti za hranicou zákona vo svojom okolí všimnavejší a spoločne s úradmi im dokázali predísť.

Karol Dzugas

Požiarovosť v mikroregióne za rok 2017	počet požiarov	práve škody v €
obec		
Čaňa	25	87 925
Valaliky	10	2 080
Nižná Myšľa	10	950
Košická Polianka	9	1 615
Vyšná Myšľa	7	110
Geča	6	10 060
Seňa	5	15 170
Kokšov-Bakša	5	50
Sokolany	3	540
Haniska	3	530
Trstené pri Hor.	2	20 020
Skároš	2	500
Gyňov	2	60
Ždaňa	1	2500
Nižná Hutka	1	250
Belža	1	100
s p o l u	92	142 460 €

Zdroj: OR HaZZ v Košiciach

Žiadny požiar nezaznamenali oficiálne štatistiky Hasičského a záchranného zboru vo Vyšnej Hutke. Pri uvedených požiaroch nedošlo k úmrtiam ani vážnym zraneniam. Najviac požiarov je na jar. Predídme im – nevypalujme suché porasty a štatistiky za rok 2018 môžu byť nižšie.

Tip na nevšedný výlet

Z Myšle do Myšle netradične

Tri v jednom. Aj takúto podobu môže mať výlet z Vyšnej Myšle do Nižnej Myšle cez Skároš. Prečo? Pri peknom počasí asi trojhodinová vychádzka z najhornejšej Vyšnej Myšle po lesnej asfaltke do podhoria Slanských vrchov môže byť zážitkom. A je vhodná aj pre kočiar s bábätkom. Výhľad na blízke Ortoviská a celú Košickú kotlinu stojí za malú námahu.

My si vyberáme druhý, náročnejší variant. Tabuľka s modrým cykloznačením prezrádza, že do Skároša je 6 km. Spomínanou asfaltku vchádzame do Panského lesa – predstavte si – 100 % buko-

vého. „Mám chuť na 100 % pomarančový džús,“ vravím manželovi. A to ešte netuším, že tento „jedno-krvný“ les onedlho zmení podobu na 100 % dubovú. Celkom vážne sa zamýšľam nad tým, či by bolo možné urobiť aj dubový džúsik.

Po asi 45 minútach cesty lesom sa zraku ponúka výhľad na pôvabnú siluetu kopca s kostolom v Nižnej Myšli. Účastníci výtvarného plenéra – ak by niekedy taký tu bol – si iste prídu na svoje.

Pohybujeme sa v nadmorskej výške od asi 230 po 350 metrov. Miňame na mape bezmenný potok

prameniaci niekde pod Lysou horou vysokou 527 metrov. Opúšťame asfaltku a zoznamujeme sa s jeho čarovnými meandrami. Ani sa nenazdáme a už sme pri značení Cesta svätej Alžbety vedúca zo Sarospataku do Košíc. Stočíme sa doláva, k odychovým stolom pod košatým stromom. Sme blízko bývalej horárne na Červenom vrchu nad Skárošom. Chvíľa oddychu a potom sa vraciame späť k bystrine. Odtiaľ sa po spomínanej alžbetínskej ceste dostávame ku Koscelku. Toto pútnické miesto nás víta zaujímavými informáciami na tamojšej tabuľi a tiež teplým

jazierkom. „To bude začiatkom leta kúpačka,“ zastrájam sa a manžel sa len pod fúzy usmieva.

Ešte asi 500 metrov, počas ktorých po mostíku míňame riečku Olšavu i dve kaplnky a sme na ďalšom magickom mieste – Varhed. V osade z doby bronzovej na nižnomyšľan-skomp kopci. Prezeráme si, čo nového sa archeológom podarilo a držíme im palce. Čaká nás ešte „dakus“ strastičná cesta popri železničnej trati do Vyšnej Myšle, kde máme odstavené auto. Aj keď je hmlisto, dajú sa tušiť výhľady. Prešli sme asi 11 km a túra trvala päť hodín. Pohodlnejšie je skončiť výlet v Nižnej Myšli. Nuž ale zvolili sme netradičný okruh. Stojí za to!

Katarína Čaniová, foto autorka

Kúpať sa či nekúpať v teplom jazierku? Hamletovská otázka...

Dvojica kameňov pri Koscelku pôsobí magicky

Novinka na Varhedi – Venus a la Myšla

Na čo nezabudnúť na dvore a na poli

Pre našich záhradkárov

■ Na oživenie biologickej aktivity **pôdy** obohatíme zeleninové záhony hnojom (granuly) alebo kompostom. Klasický hnoj zaošievame ešte v jeseni. Záhrady nevápnené 4-5 rokov odporúčame povápnit **mletým vápencom**, čím zlepšíme jej štruktúru (hrudkovitosť) a spôsobíme uvoľnenie živín, hlavne fosforu, draslíka a horčíka. V kyslých pôdach pod pH 7 rastlina nevie prijať živiny. Podobne 7-10 dní pred výsadbou a výsevom môžeme aplikovať **dusíkaté vápno** s ochranným významom proti niektorým škodcom a hubám v pôde. Na miestach výskytu slimákov a slizniakov, najmä v skleníkoch a fóliovníkoch, je účinok dusíkatého vápna na vajíčka až 90 %.

■ **Postreky** na jar **Kuprikol**, **Champion**, majú tzv. sanitač-

ný význam. Proti lišajníkom a machom má účinok i **Sulka**. Upozorňujeme, že púčiky na ovocných stromoch a kríkoch musia byť ešte zatvorené. Po ich otvorení postrek nie je možný z dôvodu popálenia puku. Marhule pred kvitnutím ošetríme prípravkom **Sygnum**, **Horizon** a inými. Ich zničujúce hubové napadnutie moniliózou (usychanie kvetov a mladých výhonkov) poznáme. Taktiež „naliat“ púčiky broskyň ošetríme prípravkom **Syllit**, ktorý ochráni listy stromu pred kučeravosťou. V štádiu rozvíjania púčika už zásah mednatými prípravkami nesmieme robiť. Jablone a hrušky môžeme na jar do veľkej miery ochrániť proti škodcom **predjarným postrekom** – pod týmto názvom je

predávaný na báze repkového oleja. V malom množstve býva pribalený insekticíd (napr. Karate). Podstata úspechu je v termíne postreku. Ten je na začiatku kvitnutia, keď škodcovia vplyvom slnka vylezú zo skrýš a vajíčka vošiek sú vplyvom tepla zbavené ochranného povlaku. Roztok prípravku veľmi dôkladne aplikujeme na drevo, púčiky, listy, kde po nanosení stuhne a škodcov udusí. Skorší postrek je celkom neúčinný, v čom robia mnohí záhradkári chybu.

■ Pri nákupe **ovocných stromčekov a kríkov** uprednostníme odrody vyšľachtené na odolnosť proti hubovým chorobám, najmä chrstavitosti šupky a listov.

■ Pri nákupe jabloní a hrušiek pamätajte na **výšku stromov** v záhrade. Táto vlastnosť je skrytá **len v podpníkoch**. Slaborastúci podpník u jabloní je podpník M9 a u hrušiek dula. Stromčeky očkované v ovoc-

ných škólkach na týchto podpníkoch budú nízke až nižšie. Ich koreňový systém je citlivejší, preto si nárokuje na pôdu ľahšiu až strednú, chránené miesta, nie svahy. Avšak pokiaľ má niekto záhradu na veternej lokalite, kde prevládajú ílovité pôdy, tam odporúčame stromy na silnejšie rastúcich podpníkoch, ako sú MM106, MM111 alebo A2. U hrušiek je to hrušková plánka. Tieto stromy budú vyššie, odolnejšie. Aj úrody majú úmerne vyššie. **Hĺbka výsadby** je taká, ako boli stromčeky v škóľke, čo je vidieť na kôre nad koreňom. Príliš hlboko vysadené budú trvať rásť pomaly a aj zle.

■ Teraz je čas na štiepenie (vrúbľovanie) všetkých ovocných druhov. **Na ošetrovanie rezov** sú vhodné stromový balzam, štepársky vosk a z novších Pella-col, ktorý sa nanáša štetcom.

Vendelín Nádaský, ZO SZZ Ždaňa

Aj keby som si bol istý, že zajtra bude koniec sveta, dnes by som zasadil jabloň. Martin Luther

Beh a prechod

Už 49. ročník prechodu a k tomu 4. ročník behu Slanskými vrchmi z nižšomyslíanskej organizačnej dielne potvrdil, že dvojica podujatí je životaschopná a stále veľmi populárna. Veď na prechode sa zúčastnilo rekordných 300 turistov! Špeciálna vďaka patrí veliteľovi a spoluzakladateľovi podujatia **Júliusovi Dulovičovi** a **Michalovi Sekerákovi** za „famózný“ guláš.

Vedenie bežcov počas náročných 26 kilometrov s prevýšením 950 metrov mali na starosti **Radoslav Bujdoš** a **Daniel Lengyel**. Tridsiatka borcov v teréne zažila blato na nížine aj sneh v kopcoch. Pred všetkými klobúk dolu! *nm/tob*

Turistické pozvánky

► 40. raz na Velký Milič

Sobota 14. apríla bude veľkým dňom pre turistickú komunitu. Na programe je 40. ročník Pochodu priateľstva po slovensko-maďarskom pomedzí Slanských vrchov. Vlak z Košíc do Slanca vyráža o 7:06. Peší turisti prejdú zo Slanca na Velký Milič, cieľ 28-kilometrovej túry bude v Kuzmiciach. Cyklisti odchádzajú od košického Auparku o 8:15, trasa cez Velký Milič do Kuzmíc je dlhá 50 kilometrov.

► Do jarnej prírody

Prechod Slanskými vrchmi medzi dvomi Poliankami bude aj tohto roku v druhú májovú sobotu (12. 5.). Pešia trasa s dĺžkou 16 km povedie z Dargovského priesmyku do Ďurkova s ukončením v KD v Košickej Polianke. Účastníkmi 35. ročníka podujatia „Z Polianky do Polianky“ môžete byť aj vy, ak sa vopred prihlásite. Propozície so všetkými potrebnými údajmi sú na webových stránkach: kosickapolianka.sk a regionhornad.sk. *kdz*

Bowling v Čani

K začiatku februára neodmysliteľne patrí turnaj v hre, ktorej počiatky siahajú až do starovekého Egypta a za súčasnú podobu vďačí Angličanom, Nemcom a Dánom. Bowling sa dokonca uchádza o zaradenie do olympijského programu.

Aj čanianský turnaj má v okolí stále silnejší zvuk. Svedčí o tom aj obsadenie 7. ročníka, na ktorý sa prihlásilo 20 štvorčlenných družstiev. Výborne sa držali domáci Makači, ktorí obsadili tretiu priečku za KVP Boys z Košíc a BK Štós. Cenu za najlepšieho

Milan Lacko (vpravo), najlepší z čanianskych kolkárov

hráča získal **Branislav Deško** z KVP Boys, z domácich **Milan Lacko** starší z „Lacko team“. *OcÚ Čaňa*

Kalendár podujatí na 2. štvrťrok

► apríl

- 21. 4. Stolnotenisový turnaj pre región, ZŠ Čaňa
- 29. 4. Dargovská ruža – 48. ročník prehliadky spevu ľudových piesní, Svinica

► máj

- 6. 5. Regionálne stavenie mája, amfiteáter Čaňa
- 7. – 8. 5. Vatra a kladenie vencov, 73. výročie konca II. svet. vojny, Skároš
- 12. 5. Strunobranie – krajská postupová súťažná prehliadka FS, Haniska
- 19. 5. Noc múzeí a galérií, archeoskansen a múzeum Nižná Myšľa
- 20. 5. Nositelia tradícií – regionálna postupová súťaž a prehliadka FS, Čaňa

► jún

- 1. 6. Finále detskej spevackej súťaže populárnej hudby Hviezdička, amfiteáter Čaňa
- 10. 6. Okresný polovnícky deň, strelnica Nižná Hutka
- 10. 6. Festival dychových hudieb Fanfárafest, Trstené pri Hornáde
- 16. 6. Oslava 770. výročia prvej písomnej zmienky, Valaliky
- 23. 6. Polmaratón Košice-Seňa, 16. ročník
- 23. 6. 3. ročník futbalového turnaja veteránov, Vyšná Myšľa
- 23. – 24. 6. Dni RZO, 15. ročník regionálnych osláv
- 24. 6. Beh Vyšnou Myšľou, 13. ročník

► júl

- 20. – 22. 7. ... Výročné stretnutie katolíckej mládeže na Koscelku

Viac o podujatiach v regióne nájdete na našom webe www.regionhornad.sk

TRAKY

úsmevno-zábavná skupina

TOUR 2018

šicke sme tu kamaráci...

20/apr **LEVOČA** kino Úsmev

27/apr **BARDEJOV** kino Žriedlo

04/máj **POPRAD** Dom Kultúry

11/máj **PREŠOV** kino Scala

18/máj **KOŠICE** Historická radnica

*lístky je možné zakúpiť v sieti predpredaj.sk alebo v každom Telekom centre

PREDPREDAJ .sk

Mráz im pristane

Bud' labuť!

Skutoční otužilci naštartujú svoj deň rannou studenou sprchou. Začínal tak aj Tibor Bekeč z Čane. Ostatnú jeseň sa podujal na odvážny kúsok. S priateľmi založil klub otužilcov Ľadové Labute.

Názvom sa chceli nielen odlišiť od „Medvedov“ či „Tuleňov“, ale aj pripomenúť majestátneho vtáka, ktorého má obec v erbe.

Tibor absolvoval veľkú premiéru 4. novembra 2017 v jazere pri Geči. Teplota vzduchu 12 stupňov. „Po minúte som utekal z vody,“ smeje sa. Na Vianoce tri minúty, na Silvestra tri a pol, v januári päť. To už nebol sám. Postupne sa pridávali priatelia Tomáš, Michal a Jakub, manželka Monika, syn Patrik.

Najodvážnejšie Labute sa nezľakli ani mrazov na konci februára. Pono-

riili sa do vody pri mínus 10 stupňoch a vetre 12 metrov za sekundu. „Vtedy sa naozaj nechce von.“ Pred samotným ponorením dobre padne rozohriatie svalov počas vysekávania diery do ľadu. Katarínske kúpanie, Luciina kryha... takéto romantické názvy majú podujatia pre otužilcov. Pridajte sa aj vy! Začnite studenou sprchou ráno, pripojte suché otužovanie... a najbližšia zima môže byť aj vaša. Naše Ľadové labute vám poradia a potvrdzujú: je to životný štýl.

Anton Oberhauser,

foto Facebook Ľadové labute

Nechodia po vode. To je ľad

Šarmantné Ľadové labute pri ranči Silva v Čani

Zo stolného tenisu

Vyšní si to rozdali

Špeciálny je každoročný štefanský turnaj vo Vyšnej Myšli. Ostatný december si pozvali 4-členné družstvo Vyšnej Hutky. Zohrali 16 dvojhier a 4 štvorhry, výsledkom 11:9 triumfovali domáci. Podľa organizátora **Emila Repáka** uvažuje nabudúce prizvať až 3 hosťujúce obce, hrali by dvojčlenné družstvá.

red

Nižná Myšľa obhájila

Pohár za víťazstvo v Regionálnom hokejovom turnaji obcí regiónu Hornád ostáva v Nižnej Myšli. Jej mužstvo potvrdilo formu vo finálovom triumfe 2:1 nad Čanou. V boji o tretie miesto zvíťazili Sokolany nad Ždaňou 5:1.

mí/nm

Dva top-športy v Čani

Cez zimu sa v Čani nezháľa. Obec organizuje svoje vlastné turnaje v dvoch najpopulárnejších kolektívnych športoch.

Štefanský futbalový turnaj sa konal už po 24. raz. Výsledky: 1. Starí páni (Čaňa), 2. Abov (Košice), 3. Biely balet (zmiešaný tím), výsledky paralelného turnaja pre mladších hráčov: 1. Finlandia, 2. Lopezovci, 3. Rexa team (hral aj zakladateľ turnaja, Jaroslav Rexa).

Turnaj čanianskych tímov v hokeji vyvrcholil 3. februára na miestnom zimnom štadióne. Výsledky: 1. Poseidon, 2. Hurikán, 3. Labute. Najlepší hráč: Martin Karaňa (Labute), Najlepší brankár: Teo Ujjobágy (Poseidon).

red/ocú

Neobávajte sa zlyhania. Obávajte sa o šance, ktoré prepasiete, ak sa o nič nepokúsite. neznámy autor

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, **redakčná spolupráca:** Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Róbert Janotka, JUDr. Ľubomír Vranka, Ing. Štefan Petřík, Mgr. Denisa Vargová, **Distribúcia** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.